

IV. Tilastotoimisto.

Tilastotoimiston toimintakertomus v:lta 1935 oli seuraavan sisältöinen:

Toimiston henkilökunta. Lokakuun 9 p:nä kuoli toimiston vakinainen laskuapulainen H. Zimmermann. Virkaa avoimeksi julistamatta hoiti sitä kaupunginhallituksen lokakuun 15 p:nä tekemän päätöksen mukaan ylim. virkailija A. Soura, joka määrättiin joulukuun 30 p:nä edelleen tammikuun 1 p:stä lukien hoitamaan tointa kunnes se vakinaisesti täytettiin. Yhtä avoinna olevaa laskuapulaisen virkaa hoiti filosofianmaisteri L. Ruotsalainen vuoden alusta lokakuun 9 p:ään; marraskuun 1 p:stä 15 p:ään mainittua tointa hoiti A.-M. Söderlund oman toimensa ohella.

Sairaslomaa nauttivat seuraavat viranhaltijat: toimiston johtaja O. Bruun tammikuun 26 p:stä helmikuun 23 p:ään, sijaisenaan aktuaari J. R. Torppa oman virkansa ohella; assistentti E. Renfors huhtikuun 23 p:stä toukokuun 6 p:ään, sijaisenaan ylim. herra P. A. Cavén; laskuapulainen H. Montell helmikuun 15 p:stä maaliskuun 14 p:ään, sijaisenaan neiti A. Soura ja marraskuun 7 p:stä joulukuun 6 p:ään, sijaisenaan herra J. Strandberg; seka laskuapulainen A. Emeléus marraskuun 1 p:stä joulukuun 15 p:ään, sijaisenaan herra P. A. Cavén.

Palkatonta yksityislomaa sai assistentti E. Särkisilta 3 päivää elokuussa ja laskuapulainen A. Ikonen kesäkuun 25 p:stä kesäkuun 30 p:ään, sijaisenaan herra J. Strandberg.

Ylimääräisinä viranhaltijoina kuukausipalkoin toimivat herra P. A. Cavén koko vuoden ja neiti A. Soura vuoden alusta lokakuun 9 p:ään sekä neiti A. Grönroos elokuun 1 p:stä vuoden loppuun. Herra Cavénin ja neiti Souran viransijaisuusaikoina toimivat herra J. Strandberg helmikuun 15 p:stä maaliskuun 14 p:ään ja huhtikuun 23 p:stä toukokuun 6 p:ään ja filosofianmaisteri L. Ruotsalainen marraskuun 1 p:stä joulukuun 15 p:ään ylimääräisinä viranhaltijoina. Lisäksi herra J. Strandberg toimi ylimääräisenä apulaisena koko vuoden, lukuunottamatta jo ennen mainittuja viransijaisuusaikoja, saaden palkkaa laskun mukaan ja neiti A. Grönroos tuntipalkoin vuoden alusta heinäkuun loppuun.

Rahatoimiston aikanaan tekemän päätöksen nojalla toimi sen entinen sihteeri H. Dalström toimistossa koko vuoden. Arkiston järjestämisen ja luettelointityössä työskenteli tuntipalkoin samoin koko vuoden valtionarkiston amanuessi, filosofianmaisteri B. Federley. Köyhäinhoitotilaston laadintaa johti huhtikuun alusta marraskuun alkuun sosialiministeriön sosialisen tutkimustoimiston ylim. virkailija, filosofianmaisteri M. Jalo saaden tuntipalkkaa.

Palkkaukset. Syyskuun 19 p:nä toimisto ehdotti kaupunginhallitukselle amanuessinvirat siirrettäviksi 8 palkkaluokasta 10 palkkaluokkaan ja toisen vahtimestarinviran 1 palkkaluokasta 3 luokkaan. Lokakuun 30 p:nä kaupunginvaltuusto hyväksyi jälkimmäisen ehdotuksen, mutta hylkäsi edellisen.

Vahtimestari A. Gröndahlin toimittua vahtimestarin apulaisena kesäkuun 1 p:stä 1929 marraskuun 1 p:ään 1932 ja hoidettua avoimna ollutta vahtimestarinvirkaa marraskuun 1 p:stä 1932 elokuun 1 p:ään 1933, kaupunginhallitus päätti kesäkuun 6 p:nä myöntää hänelle ensimmäisen ikäkorotuksen elokuun 1 p:stä 1933 lukien ja toisen korotuksen kesäkuun 1 p:stä 1935 lukien myöntäen näiden korotusten suorittamiseen 6,300 markkaa.

Toimiston huoneisto. Koska toimiston työskentely kahdessa toisistaan erillään olevassa huoneistossa aiheutti erinäisiä epäkohtia ja haittasi toimiston säännöllistä toimintaa, esitettiin maaliskuun 6 p:nä kaupunginhallitukselle toimistolle luovutettavaksi pari toimiston päähuoneiston kanssa välittömässä yhteydessä olevaa lisähuonetta. Esitys ei kuitenkaan johtanut toimenpiteisiin, koska ei voitu suorittaa mitään sopivampaa huoneistojärjestelyä.

Toimiston johtajan huoneeseen, joka sijaitsi porttihuolvin päällä ja oli sen vuoksi kylmä, asennettiin rakennustoimiston toimesta lämpöjohto.

Julkaisutoiminta. Vuoden aikana ilmestyi tilastotoimiston julkaisemina seuraavat 9 teosta:

- Tammik. 24. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 27. 1934. XIV + 376 s.
- Huhtik. 12. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 45. 1932. IV + 354 + 199 s.
- Kesäk. 15. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 11. 1935. VIII + 197 s.
- » 15. Kommunalkalender för Helsingfors stad. 11. 1935. VIII + 196 s.
- Elok. 10. Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 12. 1934. XIII + 127 s.
- » 11. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 12. 1934. XIII + 127 s.
- Lokak. 4. Helsingin kaupungin tilasto. VI. Opetuslaitokset. 8. 1930—33. V. + 80 + 52 s.
- » 12. Helsingfors stads statistik. VI. Undervisningsväsen. 8. 1930—33. De svenska undervisningsanstalterna. V + 22 + 22 s.
- Jouluk. 31. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 28. 1935. XIV + 388 s.

Eri painoksena toimitettiin köyhäinhoidon ohje- ja johtosäntöä 200 kpl. ja rakennusjärjestyksestä otettiin uusi painos, josta 350 kpl. oli suomen- ja 200 kpl. ruotsinkielistä.

Tilastollinen vuosikirja v:lta 1934 myöhästyi n. 3 viikkoa, mutta vuosikerta 1935 ilmestyi säännölliseen aikaan joulun jälkeen. Erinäiset terveydenhoitotilastoon kuuluvat julkaisut myöhästyiivät samoin, mutta kaikki myöhästyneet julkaisut joutunevat kuitenkin painoon kevään 1936 kuluessa. Myöskin v:n 1933—34 kauppa- ja merenkulku-tilasto myöhästyi erinäisten viralliseen merenkulku-tilastoon tehtävien muutosten johdosta ja ilmestyi vasta v:n 1936 alussa.

Kaupunginvaltuuston toimintaa selostavien kertomusten laadinta jatkui; vuoden lopussa olivat valmiina v:n 1879—84 kertomusten käsikirjoitukset. Niiden painattamiseen ei ole vielä voitu ryhtyä.

Tietoja ja selvityksiä muille viranomaisille ja yksityisille annettiin kuten ennenkin. Näistä mainittakoon seuraavat:

sosiaaliministeriön sosialiselta tutkimustoimistolta kuukausittain saaduista elintarpeiden hintoja ja elinkustannusindeksiä koskevista tiedoista annettiin

jäljennökset niistä kiinnostuneille kunnallisille viranomaisille; tietoja laivaliikenteestä lähetettiin merenkulkuhallitukselle ja satamahallintotoimistolle; tilastolliselle päätoimistolle kaupungin raha-asioita v. 1934 valaisevia taulukkoja; sosialiministeriön sosiaaliselle tutkimustoimistolle tietoja rakennustoiminnasta ja köyhäinhuoltoavustusta saaneista; kansainliitolle tietoja kuolemansyistä ja terveydellisistä oloista; tapaturmavakuutusyhtiö Kullervolle tietoja kaupungin tapaturmavakuutettujen työntekijäin työpäivien luvuista ja työpalkoista; sekä Kööpenhaminan kaupungin tilastokonttorille Helsingin oloja valaisevia tilastotietoja.

Lisäksi annettiin pienempiä tietoja ja selostuksia, m.m. Tukholman kaupungin tilastokonttorille selostettiin elinkustannusindeksin laadinnassa tarvittavien hintatietojen hankkimistapaa sekä kaupunginhallitukselle sosialiministeriön sosiaalisen tutkimustoimiston pyytämät tiedot erinäisten tarvikkeiden ja hyödykkeiden keskihinnosta, vakuutettujen, huomioiden heidän mahdolliset luontoisetunsa, keskipäiväpalkkojen ja vuosityöansioiden laske- miseksi uuden tapaturmavakuutuslain edellyttämässä tapauksissa.

Kuten edellisenäkin vuonna toimitettiin vuokraamatta tai muuten käyttämättöminä olevain huoneistojen laskenta; kerätyt tiedot sekä laskelmat asuntoreservin suuruudesta lähetettiin kaupunginhallitukselle sekä julkaistiin sanomalehdissä.

Tavanmukainen vuokrantiedustelu toimitettiin kaupungissa kesäkuun alussa samaa järjestelmää noudattaen kuin aikaisemminkin; tarkoitukseen myönnettiin 9,000 markan määräraha. Sosialiministeriön sosiaalisen tutkimustoimiston ehdotusta vuokrantiedustelun siirtämisestä kesäkuusta syyskuuhun piti tilastotoimisto puollettavana.

Toimenpiteitä kunnallisen tilaston kehittämiseksi. Köyhäinhuoltotilastoa parannettiin ja sen valmistumista joudutettiin. Valmiit taulukot lähetettiin köyhäinhuoltolautakunnalle syyskuun 1 p:nä. Aineistona olleet sosialiministeriön sosiaalisen tutkimustoimiston painattamat henkilökortit osoittautuivat kuitenkin erinäisissä kohdin sopimattomiksi tarvitte vastavia muutoksia uutta painosta otettaessa. Uudistus siirtynee v:een 1937, jolloin uudet tilastokortit otetaan käytäntöön uusien huoltolakien astuessa voimaan.

Merenkulkutilaston laadinnassa suunnitteli merenkulkuhallituksen tilastotoimisto v:n 1936 alusta yhteistoimintaa satamaviranomaisten kanssa ulkomaista merenkulkua harjoittavia aluksia koskevien tullikamarien erinäisissä kohdin puutteellisten tietojen tarkastamiseksi ja täydentämiseksi. Tilastotoimisto piti etenkin suotavana koko maata käsittävän kotimaista merenkulkua valaisevan virallisen tilaston aikaansaamista.

Kaupunginhallituksen tilinpäätöskertomuksen uusimista varten asettama komitea piti vuoden aikana useita kokouksia, jolloin kaupunginkamreerin ehdotus tarkastettiin perinpohjin. Tilastotoimiston johtajan oltua sairauden takia estettynä osallistumasta kaikkiin kokouksiin, laadittiin toimiston puolesta ehdotuksesta kirjallinen lausunto, joka jätettiin komitean käytettäväksi.

Koska yhteiskunnallista tilastoa laadittaessa ei yleensä käytetty samaa ammattiryhmittelyä kuin väestötilastossa, vaan kullakin tilastovirastolla oli oma ryhmittelytapansa, mikä vaikeutti luotettavien, ammattien vaikutusta sosiolisiin ilmiöihin valaisevien suhdelukujen laskemista, kehoitti tilastotoimisto tilastollista päätoimistoa aloitteentekijänä ryhtymään yhtenäisen ammattinimistön laadintaan.

Koska kaupungissa olevien tieteellisten kirjastojen lainausliikkeestä ei voitu saada yhtenäistä tilastoa, kääntyi tilastotoimisto Suomen tieteellisten kirjastojen seuran puoleen toimenpide-ehdotuksin tilaston yhtenäistämiseen ryhtymisestä.

Asuntotiedustelu. Kun kaupungin avustamissa valtion joka kymmenes vuosi toimittamissa asuntotarkastuksissa ei yleensä kiinnitetty riittävästi huomiota asunto-olojen sosiaalisen puolen tutkimiseen, ehdotti tilastotoimisto toukokuun 5 p:nä järjestettäväksi seikkaperäisen asunto-olojen erikoistiedustelun, jolloin tutkittaisiin etenkin asuntojen terveydellisiä oloja ja liika-asutusta sekä selvitetäisiin asukkaiden taloudelliset olot kunnallistaksoituksen perusteella, ja että tiedustelut kohdistettaisiin pienasuntoihin, enintään 2 huonetta ja keittiön käsittäviin huoneistoihin. Koska kuitenkin kaikkien tällaisten, n. 50,000 huoneiston, huomioiminen tulisi liian suuritöiseksi, otettaisiin tutkimuksessa käytäntöön n.s. edustava tutkimustapa, jolloin tutkittaisiin esim. joka viides mekaanisesti valittu pienasunto. Pienasuntojen selvittämiseksi olisi kuitenkin ensin koko kaupungin asuntokanta rekisteröitävä.

Toimisto laski kustannukset 109,000 markaksi edellyttäen samalla, että tiedustelussa voitaisiin käyttää henkisen alan työttömiä, ja että valtio myöntäisi kaupungille vastaavan avustuksen työttömyysmäärärahoistaan.

Kaupunginhallitus lähetti tilastotoimiston kirjelmän kiinteistölautakunnalle lausunnon antamista varten; asia ei kuitenkaan joutunut lopullisesti päätettäväksi kertomusvuonna.

Kaupunginhallituksen elokuussa tiedusteltua tilastotoimistolta toimistossa mahdollisesti järjestettävistä virastovaratöistä, viittasi toimisto asunto-tiedustelun järjestämiseen.

Tilastotaulukkojen yhtenäistäminen. Haagissa toimivan kansainvälisen tilastoseuran pyydettyä tilastotoimiston lausuntoa Itävallan tilastollisen päätoimiston johtajan K. Drexelin ja Ranskan tilastollisen päätoimiston johtajan M. Huberin laatimasta kahdesta mietinnöstä, joiden tarkoituksena oli yhtenäistää eri maissa käytettyjen tilastotaulujen ulkoasu ja asetelma, esitti toimisto kahdessa, maaliskuun 19 p:nä ja kesäkuun 4 p:nä päivätyssä seikkaperäisessä lausunnossa erinäisiä mainittuihin ehdotuksiin kohdistuvia huomautuksia.

Lähetysten lukumäärä oli 2,781, joista lähetettyjä kirjelmia 772 ja jaetuja julkaisuja 2,009.

Arkisto, kirjasto ja julkaisuvarasto. Valtionarkiston amanuenssi filosofianmaisteri B. Federley jatkoi edelleen arkiston järjestämistä ja luettelointia. Maistraatin päätöksen mukaan luovutettiin toimistolle erinäisiä maistraatin arkistossa säilytettyjä vanhempia, kaupungin raha-asioita y. m. koskevia asiakirjoja.

Koska kaupunginhallituksen asiamiehen tarvitsemat entisen kansanravintohallituksen asiakirjat löydettiin vasta pitkän etsinnän jälkeen ja samalla todettiin, että m.m. kaupungintalon ullakolla säilytettiin useita hoidotta olevia vanhoja asiakirjoja, jotka sittemmin siirrettiin tilastotoimiston arkistoon, katsoi toimisto velvollisuudekseen kiinnittää kaupunginhallituksen huomion kaupungin kurjiin arkisto-oloihin ehdottaen ammattimiehen asettamista yksityiskohtaisesti tutkimaan niitä. Kaupunginsihteerin kehoituksesta tilastotoimisto sittemmin tarkasti tärkeimpien kunnallisten virastojen arkistot laatien niistä selostuksen, joka lähetettiin kaupunginsihteerille.

Kirjasto lisääntyi kertomusvuonna 737 numerolla.

Toimiston menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin toimiston käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin.

Menoerät.	Määrärahat talousarvion mukaan.	Lisämäärärahat.	Yhteensä.	Menot.	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (-).
	M a r k k a a j a p e n n i ä .				
Sääntöpalkkaiset virat	642,460	1) 14,536	656,996	654,079	+ 2,917
Tilapäistä työvoimaa	132,000	—	132,000	134,979	90 ²⁾ -2,979
Vuokra	86,832	—	86,832	86,832	—
Valaistus	7,500	—	7,500	8,113	90 ³⁾ - 613
Siiyoaminen	3,250	—	3,250	3,182	15 + 67
Painatus ja sidonta ⁴⁾	300,515	36	300,515	36	234,999
Tarverahat	22,750	—	22,750	22,533	80 ⁵⁾ + 216
Vuokraintiedustelu.	—	9,000	9,000	9,000	—
Yhteensä	1,195,307	36	1,218,843	36	1,153,720
					60 + 65,122
					76

Yleisestä kalustomäärärahastaan kaupunginhallitus myönsi 500 markkaa asiakirjakaapin ja 6,600 markkaa yhteenlaskukoneen hankkimiseen sekä kaluston korjausmäärärahasta 300 markkaa hyllyjen y.m. kunnostamiseen ja 1,179 markkaa konttorikoneiden korjaamiseen.

Toimiston julkaisujen myynnistä kertyi tuloja 4,456: 70 markkaa.

Vuoden 1936 menoarvio. Toimiston menoarvioehdotuksessa oli arvioituja menoja 1,133,822 markkaa. Erinäisten henkilökunnan keskuudessa tapahtuneiden muutosten johdosta kaupunginhallitus vähensi toimiston ehdottamaa sääntöpalkkaisten virkain määrärahaa 2,880 markalla ja tilapäisen työvoiman määrärahaa 3,400 markalla. Kaupunginvaltuuston hyväksymä menoarvio päättyi siten 1,127,542 markkaan.

1) Tästä 6,300 markkaa ikä- ja palkankorotusten määrärahasta, 6,830 markkaa sijaispalkkioita sairauden-aikana ja 1,406 markkaa sijaispalkkioita virkavapaustapauksissa. — 2) Köyhäinhoidon tilastotöiden jouduttamiseksi kaupunginvaltuusto oikeutti marraskuun 20 p:nä toimiston ylittämään tilapäisten apulaisten määrärahan 3,025 markalla. — 3) Tammikuun 22 p:nä 1936 kaupunginvaltuusto oikeutti toimiston ylittämään valaistukseen osoitetun määrärahan 613: 90 markalla. — 4) Tähän sisältyy v:sta 1934 siirretyt 63,515: 36 markkaa. — 5) Tästä 65,515: 50 markkaa siirrettiin v:een 1936.